C/2025/3474

16.7.2025 г.

Резолюция на Европейския комитет на регионите относно междинния преглед на политиката на сближаване за периода 2021–2027 г.

(C/2025/3474)

Като взе предвид:

— Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и по-специално членове 164, 174, 175, 177, 178 и 307 от него;

— съобщението на Комисията до Европейския парламент и Съвета *Модернизирана политика на сближаване: междинният преглед* — COM(2025) 163 final;

— предложението от Европейската комисия за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегическите предизвикателства в контекста на междинния преглед — COM(2025) 123 final;

— предложението от Европейската комисия за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1057 за създаване на Европейски социален фонд + (ЕСФ+) по отношение на специални мерки за справяне със стратегическите предизвикателства — COM(2025) 164 final;

— съществуващата позиция на Европейския комитет на регионите, изразена по-специално в становището относно *Преглед и предложение за преразглеждане на МФР за периода 2021—2027 г.*, резолюцията относно *Регионалната спешна подкрепа за реконструкция (RESTORE) и мерките по ЕЗФРСР за предоставяне на помощ на държавите членки, засегнати от природни бедствия*, и становището относно *Обновена политика на сближаване след 2027 г., при която никой няма да бъде изоставен*.

Като има предвид, че:

— законодателната рамка за политиката на сближаване предвижда междинният преглед да се извършва въз основа на оценки и предложения за разпределяне на сумата за гъвкавост, които трябва да бъдат представени до 31 март 2025 г., а управляващите органи вече са представили такива оценки и предложения на тази основа;

— основната мисия на политиката на сближаване е да укрепва териториалното, икономическото и социалното сближаване в Европейския съюз в съответствие с член 174 от ДФЕС. Всички мерки за преразпределяне на ресурсите на политиката на сближаване трябва да се предприемат, като се отчита тази цел, и не трябва да намаляват капацитета на политиката за постигане на дългосрочните ѝ цели;

— принципите на споделено управление, многостепенно управление, партньорство и ориентиран към местните условия подход са крайъгълни камъни на политиката на сближаване. Поради това всички преки или непреки мерки за централизация в рамките на политиката на сближаване трябва да бъдат категорично отхвърлени;

— съзаконодателите поискаха от КР да представи позицията си в много кратки срокове, които не позволяват на КР да изготви становище, а само да отговори под формата на настоящата спешна резолюция.

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ (КР):

1. изразява съгласие с Европейската комисия, че е необходима подкрепа както за текущите, така и за нововъзникващите приоритети на ЕС като конкурентоспособността и декарбонизацията, отбраната, достъпните жилища, енергийния преход, устойчивостта на водните ресурси и специфичните предизвикателства, пред които са изправени източните гранични региони; приветства амбицията за увеличаване на инвестициите в тези неотложни приоритети и оценява доброволния характер на това предложение;

2. посочва, че сближаването е основна цел, поставена от Договорите, и че програмите на политиката на сближаване за периода 2021—2027 г. вече подкрепят инвестиции, попадащи в много от тези области, както и други приоритети на ЕС, че допълнителни инвестиции са в процес на подготовка в рамките на политиката на сближаване и че вече изтече крайният срок за представяне на оценки и предложения за окончателното разпределение на сумата за гъвкавост в рамките на междинния преглед на тези програми;

3. приветства предложената нова възможност да се подпомагат със средства от ЕФРР проекти за декарбонизация, които се реализират от големите дружества, а също и облекчаването на условията за подпомагане със средства от Фонда за справедлив преход (ФСП) на проекти, осъществявани от големите дружества, предвид влиянието на тези дружества върху регионалните иновации и създаването на работни места, както и предвид въздействието, което тези проекти могат да окажат върху намаляването на емисиите на парникови газове на териториите. Накрая приветства разширяването на възможностите за намеса на ЕСФ+ с цел адаптиране на работниците и предприятията към новите промишлени процеси, свързани с декарбонизацията на производствения капацитет, както и с развитието на умения в областта на сигурността и отбраната;

4. поради това призовава Европейската комисия да пристъпи незабавно към междинния преглед на програмите, за които вече са представени оценки и предложения, за да се избегне забавяне на изпълнението. Това не трябва да засяга възможността управляващите органи да представят допълнителни изменения на програмата въз основа на преразгледано законодателство, ако вземат такова решение;

5. отбелязва, че предложенията на Европейската комисия не осигуряват ново или допълнително финансиране за определените приоритети, а насърчават преразпределянето на сумите, които вече са заделени за регионите по линия на Кохезионния фонд, ЕФРР, ФСП и ЕСФ+, или в рамките на програмите на политиката на сближаване въз основа на различен/преференциален набор от правила, или за централно управлявани инструменти;

6. поради това призовава Европейската комисия спешно да предложи истински допълнителни ресурси за тези нови и текущи приоритети на ЕС чрез преразглеждане на националните планове за възстановяване и устойчивост или допълнителни средства за финансирането по програми със споделено управление, както беше направено относно помощта за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа (REACT-EU); националните планове за възстановяване и устойчивост, включително междинните цели, трябва да се преразгледат, по-специално в страните, където те са твърде амбициозни. В своя доклад Европейската сметна палата наред с другото посочва липсата на съгласуваност между междинните цели в отделни държави членки;

7. отново заявява своята позиция, че бъдещата многогодишна финансова рамка следва да бъде разработена така, че да гарантира гъвкавост и приспособимост на всички стълбове и режими на управление в случай на нови приоритети и спешни нужди, включително например чрез включване от самото начало на по-голям фонд за извънредни ситуации и общ резерв за гъвкавост при кризи в МФР;

8. предупреждава, че предложените от Европейската комисия промени, включително неограниченото преразпределяне на средствата и по-благоприятното третиране на проектите, свързани с новите приоритети, в сравнение със съществуващия процент на съфинансиране, могат да създадат ситуация, при която ще има драматичен дисбаланс между наличните средства за новите и текущите приоритети. Това може да лиши управляващите органи и бенефициери от средствата, които са им необходими, за да изпълнят своите ангажименти и да оправдаят очакванията;

9. отбелязва, че предложението може да повлияе върху общите инвестиции в ЕС поради възможността за прилагане на ставка на съфинансиране от ЕС в размер на 100 % вместо ставка, вариращa между 40 % и 85 %, признава обаче значението на по-високия процент на съфинансиране от ЕС за регионите със затруднено бюджетно положение, за да се запази финансирането от ЕС на високо равнище;

10. въпреки че разбира желанието за стимулиране на инвестициите, подчертава, че увеличаването на съфинансирането до 100 % за всички региони ще помогне в най-голяма степен на най-развитите региони и ще лиши от средства по-слабо развитите региони;

11. призовава държавите членки да гарантират непрекъснато национално съфинансиране и да поддържат равнището на общите инвестиции в регионите и общините, както е планирано първоначално. Всички промени в програмите, които се отразяват на отпуснатите за тях средства, би трябвало да се извършват само със съгласието на териториалните партньори, в съответствие с принципите на партньорство и многостепенно управление;

12. отбелязва, че с предложението се въвежда значително облекчаване на правилата само за тези приоритетни оси и специфични програми, за които има съгласие най-малко 15 % от отпуснатите им средства да се прехвърлят към определените приоритети, което потенциално води до по-голяма сложност, като приоритетните оси в рамките на една и съща програма се изпълняват съгласно различни правила и така се забавя изпълнението; подчертава също така риска това да доведе до изменения, мотивирани не само от потенциала на местните и регионалните власти (МРВ) да допринасят за приоритетите на ЕС, но и от по-облекчените правила; предвид напредналия етап на програмния период и големите ангажименти по отношение на средствата, призовава Европейската комисия да обмисли намаляване на разрешеното понастоящем прехвърляне на 15 % от отпуснатите за програмите средства и предлага при всяко такова ограничение да се вземат предвид и корекциите, предложени във вече представените междинни прегледи, при условие че те съответстват на новите приоритети на ЕС;

13. поради това призовава Съвета и Европейския парламент като съзаконодатели да въведат ясни предпазни мерки за смекчаване на тези рискове, като премахнат фалшивите стимули и използват възможността, предоставена от настоящото законодателно предложение, за въвеждане на истинско опростяване и гъвкавост за всички региони на ЕС, както и да гарантират, че опростяването на правилата не насърчава отклоняването на средства от дългосрочните цели за устойчиво развитие, нито подкопава екологичната и социалната цялост на проектите;

14. изразява съгласие, че инвестициите в големите предприятия са важни за укрепването на конкурентоспособността, отбраната и декарбонизацията, тъй като те насочват научните изследвания, иновациите, знанията и трансфера на технологии към други дружества в тяхната верига за създаване на стойност, включително в енергоемките отрасли, които са изправени пред значителни предизвикателства, свързани с прехода;

15. в съответствие със своята резолюция относно *Приоритетите на Европейския комитет на регионите за периода 2025—2030 г.* подчертава важната роля на малките и средните предприятия, семейните предприятия и самостоятелните предприемачи като гръбнак на местните общности и устойчива заетост; също така подчертава тяхната роля във веригите на доставки и създаване на стойност на по-големите предприятия в екосистемата; изразява загриженост, въз основа на неотдавнашния опит в някои региони и градове, относно някои инвестиции, които могат да бъдат направени в технологични и други области, които имат потенциални отрицателни последици за стратегическата автономност на ЕС;

16. изразява съжаление, че не е извършена оценка на въздействието, нито оценка на потенциалното териториално въздействие;

17. подчертава, че сега и в бъдеще политиката на сближаване трябва да продължи да се прилага въз основа на активна субсидиарност при зачитане на принципите на децентрализация, многостепенно управление и партньорство.

Брюксел, 15 май 2025 г.

Председател

на Европейския комитет на регионите

Kata TÜTTŐ